

ATATÜRK, DİL VE TARİH

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU

Her 10 kasımda kendî kendime daima şunu sorarım: Atatürk, tarihî misyonunu tamamıyla yerine getirdiğine inanan bir millet önderinin mutluluğu ve kalp rahatlığı içinde mi ölmüştür? Türkiye’de ve bütün dünyada hâkim olan ve her dilde söylenip yazılan kanaatlere göre, gerçi bu soruya tereddütsüz evet dememiz gerekir. Lâkin O’nun son yıllarındaki Dil ve Tarih ilmine ne zihin yorucu ve ne kadar hummalı uğraşmalarla sarıldığını yakından görenler, bu hususta yine bir kuşkuya düşmekten kendilerini alamazlar.

Zaman oldu ki, bu uğraşmaları sırasında Atatürk her şeyi, hatta devlet işlerini bile unutmuş görünürdü. Kütüphanesine kapanır, gece demez, gündüz demez saatlarca çalışırdı. Akşam yemeklerinde ise, eskiden olduğu gibi, misafirleriyle sohbetler edeceği ve biraz başını dinlendireceği yerde, döner dolaşır, yine dil ve tarih bahsi üzerine gelirdi. Ve bu bahse dair konuşurken güya gençliğinden beri asıl tahsil ettiği ya arkeoloji ya da filoloji imiş gibi birtakım ilmî terimler kullanırdı. Belliydi ki, kütüphanesinin rafalarını dolduran ciltleri tabandan tavana kadar okuyup ezber etmiştir. Bunlardan Almanca olanlar vardı, İngilizce olanlar vardı. Türkçeye, çevresindeki Almanca bilenlerle, İngilizce bilenlere onları çevirtirdi. Fransızcalar için, bu dildeki bilgisi O’na yeterdi. Bununla beraber bazı defalar hepimizden bu çeviri işinde yardım istediği olurdu. Fakat, aldığımız görevi yapabilmek için verdiği mühlet o kadar kısaydı ki bunu ancak birtakım özetlemeler şeklinde başarabiliyorduk.

Ama, bu kadarlık bir işbirliği de Atatürk’ün giriştiği teşebbüsün büyüklüğünü ve güçlüğünü anlamamıza yetip artıyordu. O’nu, göz gezdirdiğimiz kitapların yarı ışığında bile – Kocatepe’de alınmış fotoğrafındaki silüetiyle – çağlar ve ülkeler aşarak dört bin yıl sürecek bir keşif “devri alemi”ne çıktığını görür gibi oluyorduk. Evet, tıpkı Kocatepe fotoğrafında olduğu gibi çevik bacakları üstünde gövdesi ve başı öne eğik, kayalıklar üstünden atlaya atlaya yürür gibi.

Lâkin bu sefer hangi zafere erişmek için? Dumlupınar zaferlerinin sonuncusu değil miydi? Batılıların 628 yılından beri türlü adlar takarak, türlü şekiller vererek, gerçekte hayal ettikleri Doğu zenginliklerini yağmaya gelen Haçlı akınlarını yine Türk kudreti, artık bir daha kılmılamayacak şekilde yenmemiş miydi? Ve Atatürk bu sayede ömrünün en büyük, en kutsal amacı olan vatan istiklâlini kazanmak suretiyle tarihî misyonunu tamamlamamış mıydı? Ve bu istiklâli birbiri ardı sıra başardığı devrimlerle

perçinleştirip, artık rahatına bakmak zamanı gelmemiş miydi? Şu halde hâlâ niye didinip duruyordu? Niçin yeniden bir uzun sefere çıkmak lüzumunu duyuyordu? Acaba Atatürk kendisine, yalnız bizce değil, bütün dünyaca verilmiş olan “Büyük Millet Kurtarıcısı”, “Büyük Devlet Kurucusu” niteliklerini yeter bulmayarak bir de büyük tarih ve dil bilgini olmak hevesine mi düşmüştü? Ya da bu O’nda birçok devlet adamlarının biyografyasında görüldüğü gibi kendi mesleklerinden başka bir işe merak sarmaktan mı ibaretti?

Nitekim aramızda böyle düşünenler olmuştur. Fakat Atatürk’ün ölümünden sonra beklenen “siyasî vasiyetname”de en önemli yerin Türk Dil ve Türk Tarih Kurumlarına ayrılmış olduğunu görünce şaşırıp kalmışlardır ve bu şaşkınlıkları hâlâ devam etmektedir sanırım. Bunlar yüzyıllardan beri medeniyet tekelcisi Batılıların Türkleri kültürden, okur yazarlıktan yoksun, savaştan ve yakıp yıkmaktan başka bir şeyi bilmez bir göçebe sürüsü sandıklarından habersizdirler. Hatta, bizi bile bu sanılarına inandırdıklarının farkında değildirler. Ünlü vatan şairimiz Namık Kemal bile, bu inancın etkisi altında, Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluşundan bakın nasıl bahsediyor: “Cihangirâne bir devlet çıkardık bir aşiretten.” Şu halde onca demek oluyor ki, Avrupa kıtasını baştan başa fetheden Türk cihangirlerinin en güçlüsü Atilla da bir aşiret reisiydi. Dünyanın en eski ve en engin ülkeleri Hindistan ve İran’da yeni bir nizam unsuru olarak hüküm süren ve Bizans İmparatorluğu’na son darbeyi vurup Haçlı saldırılarını defettikten sonra Anadolu’yu bir kültür merkezi haline getiren Selçuk Türkleri bir avuç göçebeden ibaretti.

Gerçi, bugünkü düşünürlerimiz böyle bir tarih yorumundan hayli uzaklaşmışlardır. Fakat her hususta bizden en az elli altmış yıl ileride yürüyen ve milliyet aşkını bir mezhep haline sokan Atatürk için cetlerinin oynadıkları tarihî rol yeryüzünün yalnız bir bölgesine sığmayacak kadar büyüktür. Çin’e dair bir kitap okur, Çince Türkçeden sözler bulur. Bir arkeolog İtalya yarımadasında yaptığı kazılardan Etrüsk adını taktığı bir milletten kalma çanaklar çömlekler çıkarmıştır. Fakat bunların üstündeki yazıların sökemediğinden o milletin etnik niteliğini tespit edememiştir.

Ama Atatürk için, ellerinin altındaki belgelerle, çanak ve çömleklerin fotoğraflarına bakarak biçimleri itibarıyla hâlâ Çanakkale’de yapılmakta olanlara benzediğini anlamak zor bir iş değildi, ve üstlerindeki yazılara gelince, hemen hemen Orhon Kitabelerinin aynı denebilirdi.

Böylelikle Atatürk Akdeniz havzasındaki tetkiklerini genişlettikçe genişletti. Avrupa’nın belli başlı filologları ve arkeologları ile işbirliği ederek tarih ve dil ilimleri sahasındaki çalışmalarına âdeta uluslararası bir önem verdi. Bütün maksadı Türklerin türedi bir millet olmadığını kesin bir şekil-

de cihana ispat etmek ve onu medeniyet âleminde lâyük olduğu makama oturtmaktı.

.....

Atatürk, ünlü İngiliz yazarı E. G. Wells'in *Dünya Tarihi*'ndeki Atilla'ya dair bir fıkrasını bize tekrar etmekten çok hoşlanırdı. Atilla Türk efsanelerinde, bilmem neden, "Kızıl Elma" denilen ve bizim tarafımızdan fethedilmesi millî bir amaç sayılan Roma'ya girmek üzere muzaffer Türk serdarını yaldızlı, sırmalı tören giyimleri içinde karşılamağa gelir. Türk serdarı o kadar sade giyimlidir ki hüviyeti hakkında herhangi bir yanlışlığa meydan vermemek için heyete kendini şu sözlerle tanıtmak lüzumunu hisseder:

"Görüyorum" der, "siz zengin ve kibar kişilersiniz. Ama ben de hatırı sayılır asil bir millettendir."

Kendisini – çok kere samimi olarak – göklere çıkarırken, Türk milletini küçümser görünen Batılı yazar ve diplomatlara Atatürk'ün de buna benzer hitaplarda bulunduğu olmuştur ama derdini pek az kişiye anlatabilmiştir.

Hayır, Atatürk tarihî misyonunu tamamlayan bir millet önderi mutluluğu içinde ölmemiştir. O'nun bahtiyarlığı gözlerini bugünkü halimizi görmeden kapamasıdır.

ATATÜRK'E SAYGI

*Türk ve yabancı yazarların gözüyle Atatürk
(Sami N. Özerdim'in "Atatürk Devrimi İçin
Bir Bibliyografya"sı ile birlikte)*

15 lira

ATATÜRK DEVRİMİ VE YORUMLARI

Prof. Dr. Bedia AKARSU

2 lira.
